

Дар'я СОКОЛЮК-ОРЕЛ,

студентка 2-го року навчання, ОПП «Менеджмент», спеціальність 073 «Менеджмент»,
Миколаївський національний аграрний університет

Науковий керівник: **Вячеслав КУРЕПІН**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету

ВИКЛИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Завершення війни з росією стане одним із найважливіших моментів в історії України, але, одночасно, і викликом для національного відновлення та розвитку. Експерти вважають, що одним із головних стане пошук балансу між обороноздатністю країни та прагненням до мирного майбутнього. Але яким воно буде – життя після війни [1, с. 19]. Перед кожним українцем постануть питання щодо відновлення країни, соціальної адаптації, економічних викликів та міжнародного співробітництва.

На нашу думку у мирний час важче буде саме тим, хто не був у Збройних сил України (ЗСУ). Українці, які не відслужили в ЗСУ, зустрічатимуться з певними незручностями, вони матимуть проблеми із взяттям кредитів, захистом дисертації, вступом у спадщину тощо. Незважаючи на перемогу суспільство може буде милітаризованим, оскільки збережуться погрози. Через цю милітаризацію ймовірно певні зміни у суспільному житті, про які треба подумати вже зараз.

Такі зміни дуже важко буде втілити в життя, тому що такі дії суперечать як Конституції України, так і міжнародним актам про права людини. Більше того, Україна прагне стати членом Європейського Союзу, тому такі ініціативи є абсолютно неприпустимими та недоречними. Крім того, це може викликати серйозний громадський спротив [2, с. 70]. Тому, на нашу думку, такі пропозиції не мають жодного шансу на реалізацію.

Одним з головних викликом для суспільства після війни будуть ветерани ЗСУ. Після закінчення активної фази війни, ймовірно, стане певний розрив між тими, хто захищав Вітчизну, і тими, хто туди не рвався. Військові можуть критично, інколи ж і агресивно ставитися до тих, хто залишався в тилу. Особлива небезпека може бути від тих, хто зазнав втрат побратимів, близьких, був катованим у полоні тощо.

Велика проблема може бути з адаптацією ветеранів та учасників бойових дій до мирного життя. Складність буде полягатиме у поверненні до нормального мирного життя, а не в працевлаштуванні. В Україні припускають наявність дефіциту трудових ресурсів, тому з роботою складнощів не очікується.

Не можна ігнорувати ще один із наслідків війни (він не є ключовим). Ситуація зараз трохи інша [3, с. 110]. Рівень довіри до ЗСУ залишається дуже високим, але методи роботи ТЦК викликають у частини населення, особливо серед тих, хто не має сильних патріотичних поглядів, агресивне ставлення до військових і людей у формі.

Треба налаштовуватися на вирішення ще однієї соціальної проблеми – відновлення сімейного життя. Це непросте завдання, деякі сім'ї не бачилися роками, через що можуть траплятися розлучення. Крім того, існує проблема психологічного стресу, який зазнали багато людей під час війни [4, с. 19].

Однією з ключових проблем суспільства стане питання моделі життя та розвитку України після війни. Серед ідей – перетворення України на державу із потужною системою оборони. Особливу увагу планується приділяти розвитку територіальної оборони, яка вже довела свою ефективність у 2022 році.

Особливе місце буде займати ініціатива щодо загальної військової підготовки. Всі громадяни будуть проходити базову військову підготовку. Така ідея, ймовірно, отримає підтримку серед військових і тих, хто відчуває загрозу нової війни з росією. Однак ця пропозиція вже викликає суперечки, особливо у молоді [5, с. 240], і її практична реалізація залежатиме від законодавчих рішень, які потребують подальшого розширення та вдосконалення.

Особливим викликом для держави та громадян України стане економічна модель розвитку. Україні доведеться зберегти та модернізувати військово-промисловий комплекс, який активно розвивається під час війни. Пріоритети – створення сучасного озброєння для стримування можливої нової російської агресії. У той же час, необхідно буде розвивати громадянську сферу, що вимагатиме значних фінансових ресурсів.

Чи виникнуть питання? Зрозуміло, так, – де знайти гроші? Значна частина бюджету фінансується міжнародними партнерами, які підтримують і армію, і закупівлю зброї. Після війни обсяги такої допомоги імовірно суттєво скоротяться. В таких умовах допоможе спільне виробництво зброї та її експорт, але це вимагатиме інвестицій.

Обговорюється модель милітаризованої держави, але така ідея вимагає значних витрат, і знайти баланс між потребами оборони та відновленням мирного життя буде надзвичайно складно.

Це серйозний фінансовий виклик. Мілітаризація, відновлення економіки та соціальний розвиток може стати одним із ключових завдань повоєнної України. Таким чином повоєнна модель розвитку України може стати полем для суттєвих суспільних та політичних протиріч.

Країну також будуть очікувати масштабні соціальні проблеми. Наразі громадяни сприймають високі тарифи, податки та зниження рівня життя як наслідки війни. Але після настання миру ці фактори будуть викликати дедалі більше невдоволення, спрямованого на владу. Очікування змін будуть високими, але перші результати можуть спричинити розчарування та критику.

Джерелом соціальної напруги може стати обмеження у правах тих, хто не воював та не виконував свого обов'язку перед Вітчизною. З погляду військового, це розуміння соціальної справедливості [6, с. 48], хоча така позиція навряд чи знайде масову підтримку у цивільного населення. Очікується, що між групами населення, які брали активну участь у війні, що залишилися в Україні, і тими, хто виїхав за кордон, виникатимуть протиріччя.

Після війни люди прагнутимуть повернутися до нормального життя: мандрувати, відпочивати, насолоджуватися світом. Це інстинкт відновлення життя, який буде присутній у кожній людині, стане потужним стимулом для багатьох. Але водночас можуть виникнути й реваншистські настрої серед окремих груп, що може стати чинником політичної нестабільності.

Отже, повоєнний період економічного розвитку України вимагатиме від суспільства та влади зваженого підходу до вирішення економічних, соціальних та політичних питань. Головним завданням стане досягнення балансу між обороноздатністю та мирним розвитком, уникнення конфліктів та створення умов для поступового відновлення країни. Відновлення країни у цілому непростий процес, який буде вимагатиме подолання численних викликів. Головним викликом для влади стане пошук моделей побудови довіри суспільства.

Список використаних джерел

1. Іваненко В. С. Стресостійкість, як вид психологічної особистості // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 18-20. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12066>.

2. Курепін В. М. Обмеження основних прав та свобод громадян: правила їх виконання // Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспектива вдосконалення : матеріали Науково-практичного круглого столу, присвяченого 75-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 8 грудня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. 70-72 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16953>.

3. Курепін В. М. Вдосконалення нормативно-правової бази, що регулює загальні питання соціального захисту // Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : збірник тез Науково-практичного круглого столу, присвяченого 74-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини, м. Хмельницький, 9 грудня 2022 р. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2022. С. 109-112. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12259>.

4. Телеван А. О. Трудові мігранти: нерегульована праці, проблеми, стратегія, співпраця. Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : матеріали науково-практичного круглого столу, присвяченого 76-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 10 грудня 2024 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2024. С. 163-165. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20211>.

5. Іваненко В. С. Національно-патріотичне виховання молоді як складова побудови незалежної держави // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих учених, курсантів та студентів : тези доп. Всеукр.наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 17 травн. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внут. справ, Наук. парк «Наука та безпека». Вінниця : ХНУВС 2023. С. 239-242. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14176>.

6. Іваненко В. С. Конвалідація: інструмент захисту прав та інтересів громадян на окупованих територіях // Захист прав людини в Україні: сучасний стан та перспективи вдосконалення : матеріали Науково-практичного круглого столу, присвяченого 75-й річниці проголошення Загальної декларації прав людини (м. Хмельницький, 8 грудня 2023 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2023. С. 47-49. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/16959>.